

Skörd av potatis 2011

Preliminära uppgifter

Production of potatoes in 2011
Preliminary results

I korta drag

Totalskörden av matpotatis 7 % över 2010 års skörd

Den svenska skörden av matpotatis beräknas till 581 000 ton. Det är 38 100 ton eller 7 % mer än 2010 års slutliga totalskörd. Fyra län dominerar matpotatisodlingen: Skåne, Västra Götalands, Hallands och Östergötlands län. Den preliminära arealen matpotatis uppgick år 2011 till 19 990 hektar.

Hektarskörden av matpotatis inklusive färskpotatis beräknas för år 2011 till 29 070 kilo per hektar, vilket är 6,3 % högre än föregående års slutliga hektarskörd. Östergötlands och Hallands län redovisar de högsta hektarskörden 2011 med 36 100 respektive 32 670 kilo per hektar, vilket är 13 % respektive 5 % högre skörd på länsnivå jämfört med föregående år. För Skåne län, som har en omfattande odling av färskpotatis och därmed en lägre hektarskördenivå, redovisas en hektarskörd på 30 710 kilo per hektar vilket är 6 % högre hektarskörd jämfört med i fjol. I Örebro län är skörden per hektar 47 % högre jämfört med fjolårets låga skördenivå. För Dalarnas och Västerbottens län ökade skörden per hektar med 23 respektive 12 %. I Norrbottens län är hektarskörden 21 procent lägre än fjolårets skörd, främst beroende på att uppemot 20 procent av arealen inte kunnat bärgas i länet. Under hösten har ihållande regnväder försvårat och försenat skörden, särskilt i de sydvästra och norra delarna av landet. Lokala regnskurar har medfört att avkastningsnivåerna varierar mycket även mellan närbelägna gårdar.

Högre totalskörd för potatis för stärkelse och något ökad odling

Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Skörden beräknas till 39 130 kilo per hektar och den totala skörden till 297 400 ton, vilket är 8,8 % högre än föregående år. Kalmar län redovisar den högsta hektarskörden på 40 940 kilo per hektar. Arealen stärkelsepotatis uppgick till 7 600 hektar, vilket är en ökning med 240 hektar jämfört med 2010. Skördearbetet har, till följd av regnen, dragit ut på tiden och skörden av potatis för stärkelse var inte helt avslutad i slutet av november.

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Gunnel Wahlstedt, SCB, tfn 019-17 62 45, gunnel.wahlstedt@scb.se
Olle Funcke, SCB, tfn 019-17 60 51, olle.funcke@scb.se

Statistiken har producerats av SCB på uppdrag av Jordbruksverket, som ansvarar för officiell statistik inom området.

ISSN 1654-4242 Serie JO – Jord- och skogsbruk, fiske. Utkom den 7 december 2011.
URN:NBN:SE:SCB-2011-JO17SM1101_pdf.
Tidigare publicering: Se avsnittet Fakta om statistiken.
Utgivare av Statistiska meddelanden är Stefan Lundgren, SCB.

Innehåll

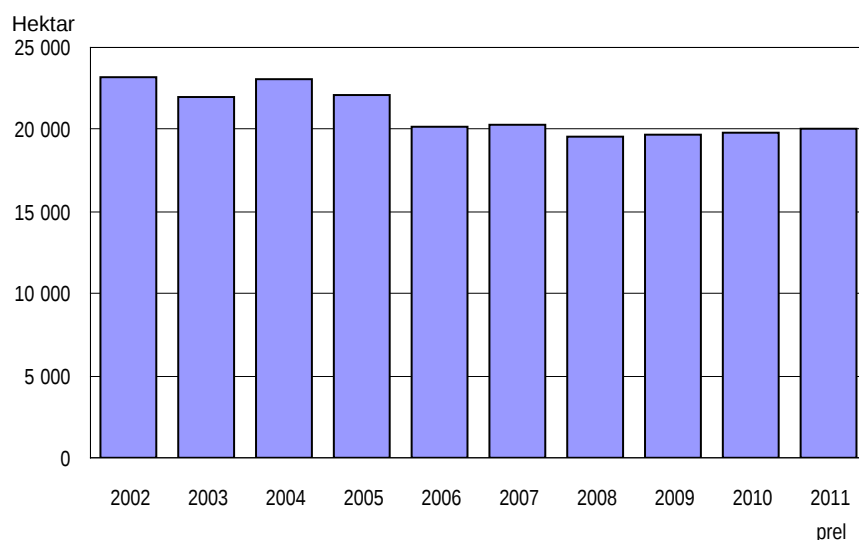
Statistiken med kommentarer	3
Liten ökning av potatisarealen jämfört med 2010	3
Hektarskoroden av matpotatis ökar 1 700 kilo per hektar jämför med föregående år	4
Högsta hektarskördarna i Östergötlands och Hallands län	4
Odling av färskpotatis på 20 % av matpotatisarealen	5
Totala matpotatissskoroden 7 % högre än 2010 års skörd	5
Totalskörd av potatis för stärkelse nästan 9 % högre än 2010	5
Mest obärgat i sydvästra Sverige och i Norrbottens län	6
 Tabeller	 9
Teckenförklaring	9
1. Matpotatis. Preliminära resultat 2011	10
2. Potatis för stärkelse. Preliminära resultat 2011	11
3. Potatis. Obärgad areal. Preliminära resultat 2011	12
 Fakta om statistiken	 13
Detta omfattar statistiken	13
Definitioner och förklaringar	13
Så görs statistiken	14
Statistikens tillförlitlighet	14
Bra att veta	15
 In English	 16
Summary	16
List of tables	16
List of terms	17

Statistiken med kommentarer

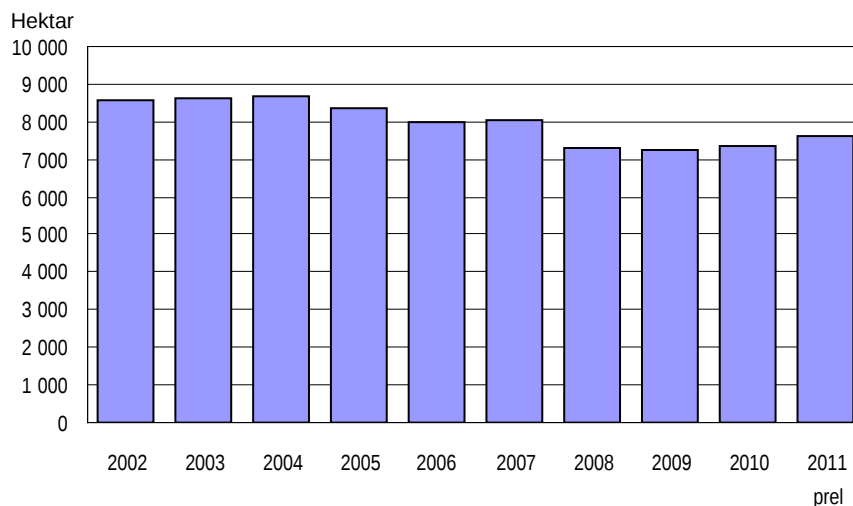
Liten ökning av potatisarealen jämfört med 2010

Den preliminära arealen matpotatis, vilken används för beräkning av totalskördar, uppgick år 2011 på riksnivå till 19 990 hektar. Det är en liten ökning med uppemot 150 hektar eller 0,7 % jämfört med föregående års slutliga statistik. I Skåne län har matpotatisarealen ökat mest gentemot 2010, en ökning av arealen med drygt 140 hektar. I Västra Götalands och Dalarnas län har arealerna ökat med uppemot 100 respektive 60 hektar och i Norrbottens län ökade arealen med cirka 50 hektar. I Hallands län minskade däremot matpotatisarealen med drygt 100 hektar och för Gotlands, Örebro och Gävleborgs län minskade arealerna med mellan 30 och 40 hektar vardera. I resterande län är arealförändringen jämfört med föregående års slutliga arealstatistik mindre än 20 hektar. Figur A visar att den totala arealen matpotatis i riket har sjunkit under den senaste tioårsperioden. De senaste fyra åren har dock arealen uppgått till uppemot 20 000 hektar årligen. Skörd från kolonilotter, trädgårdsland etc. ingår inte i föreliggande statistik.

Figur A. Matpotatis. Arealer 2002–2011

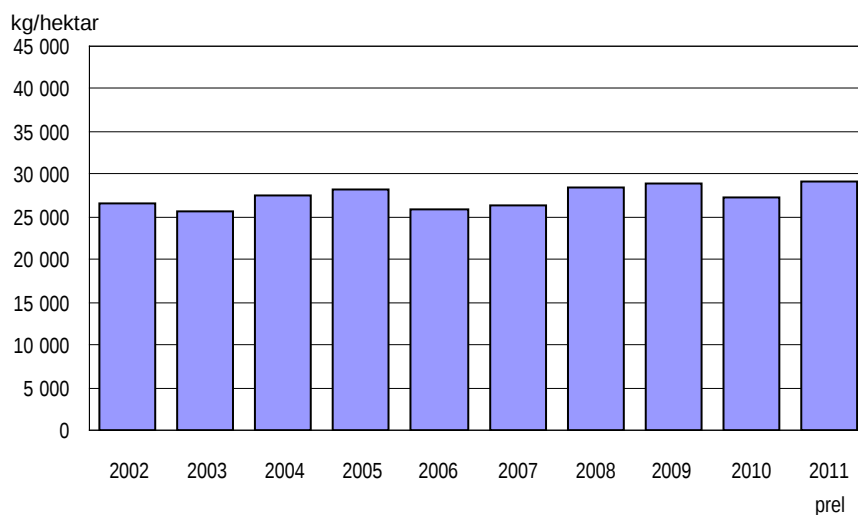
Den preliminära arealen stärkelsepotatis för 2011 redovisades till 7 600 hektar. Det är en ökning med 240 hektar jämfört med föregående års slutliga statistik. Figur B visar att arealen potatis för stärkelse i början av den senaste tioårsperioden översteg 8 000 hektar för att sedan successivt minska. De tre närmast föregående åren har arealen varit relativt konstant och uppgått till cirka 7 300 hektar årligen. För 2011 var arealökningen 3,3 % jämfört med föregående år.

Figur B. Potatis för stärkelse. Arealer 2002–2011

Hektarskörden av matpotatis ökar 1 700 kilo per hektar jämför med föregående år

Hektarskörden av matpotatis inklusive färskpotatis beräknas för år 2011 till 29 070 kilo per hektar, vilket är 6,3 %, eller 1 710 kilo per hektar över föregående års slutliga hektarskörd. Till matpotatis räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites m.m. samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatissorter.

Av figur C framgår att hektarskördenivån varit relativt konstant under tioårsperioden med undantag för några år med en högre skördenivå; 2004, 2005, 2008 och 2009 och även 2011.

Figur C. Matpotatis. Hektarskördar 2002–2011

Högsta hektarskördarna i Östergötlands och Hallands län

Östergötlands och Hallands län redovisar de högsta hektarskördarna 2011 med 36 100 respektive 32 670 kilo per hektar, vilket är 13 % respektive 5 % högre skörd på länsnivå jämfört med föregående år. Skåne län, som har en omfattande odling av färskpotatis och därmed en lägre hektarskördenivå, har en hektarskörd på 30 710 kilo per hektar vilket är 6 % högre hektarskörd jämfört med i fjol. I Örebro län är skörden per hektar 47 % högre jämfört med fjolårets låga skördenivå. För Dalarnas och Västerbottens län ökade skörden per hektar med 23 respektive 12 %. I Norrbottens län är hektarskörden 21 % lägre än fjolårets på

grund av en regnig vår, sommartorka som gav en dålig knölsättning med få knölar per stånd och regn under skördeperioden som dessutom ledde till att uppemot 20 % av arealen i länet förblivit obärgad. När hektarskörden beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarskörden. Ingen beräkning av hektarskörd för skördad areal görs.

Odling av färskpotatis på 20 % av matpotatisarealen

Hektarskörden för färskpotatis beräknas även separat. På riksnivå uppgår den till 19 980 kilo per hektar, en ökning med uppemot 6 % jämfört med föregående år. Nära 20 % av rikets matpotatisareal var färskpotatisodlingar 2011, vilket är i nivå med färskpotatisodlingen föregående år. På 10 år har odlingen av färskpotatis ökat från att då uppta cirka 10 % av matpotatisarealen till att nu uppta cirka 20 % av arealen. Utvecklingen beror troligen till stor del på en minskad husbehovs- och trädgårdsodling av färskpotatis. Uppgifter om färskpotatis insamlas för färskpotatisorter, främst sorterna Arielle, Arrow, Early Puritan, Maria, Maris Bard, Princess, Rocket, och Solist. Brukaren har också möjlighet att ange skörd för ytterligare sorter som skördats som färskpotatis.

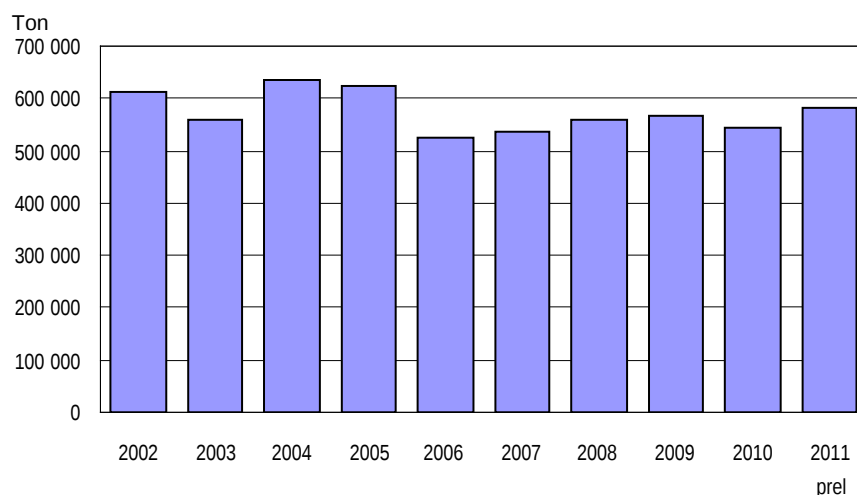
Totala matpotatisskörden 7 % högre än 2010 års skörd

Totalskörden av matpotatis beräknas för riket till 581 000 ton (se tabell 1). Det är 7,0 % högre än 2010 års slutliga totalskörd. Fyra län dominerar odlingen av matpotatis; Skåne, Västra Götalands, Hallands och Östergötlands län. Tillsammans står de i år för 75 % av landets totala matpotatisskörd.

Över 30 % högre totalskörd än föregående år redovisas för Örebro och Dalarnas län. Västerbottens, Östergötlands och Skåne län har 16, 13 respektive 8 % högre totalskörd jämfört med fjolåret. Gävleborgs, Västernorrlands och Norrbottens län har cirka 15 % lägre totalskörd jämfört med fjolåret. Övriga län uppvisar mindre förändringar jämfört med föregående år.

Utvecklingen av den totala matpotatisskörden under den senaste tioårsperioden visas i figur D. Totalskörden översteg 600 000 ton i början av perioden. I mitten av perioden var totalskördarna som lägst. På senare år har en viss återhämtning i skördenivån skett under år med goda hektarskördenivåer.

Figur D. Matpotatis. Totalskördar 2002–2011

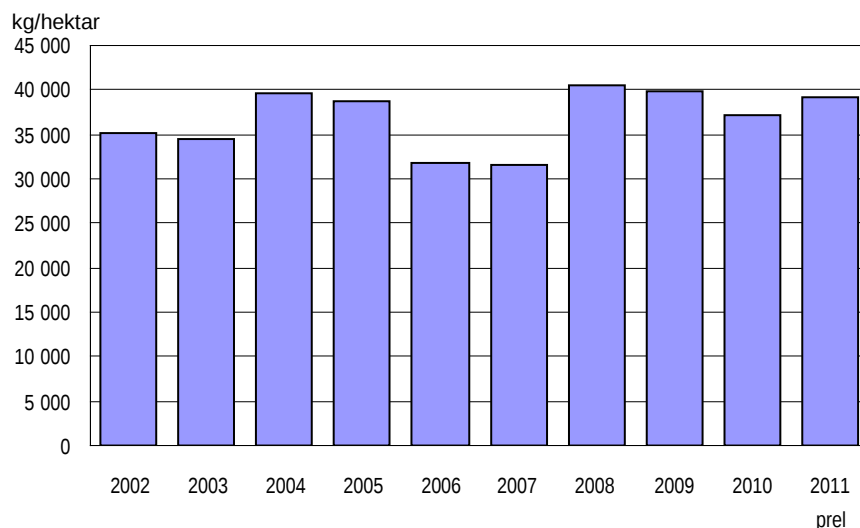
Totalskörd av potatis för stärkelse nästan 9 % högre än 2010

Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Hektarskörden beräknas till 39 130 kilo per hektar och den totala skörden till 297 400 ton, vilket är 8,8 % högre än föregående års resultat (se tabell 2). Kalmar län

redovisar den högsta hektarskörden på 40 940 kilo per hektar. I beräkningarna av hektar- och totalskördar ingår även utsädesodlingar.

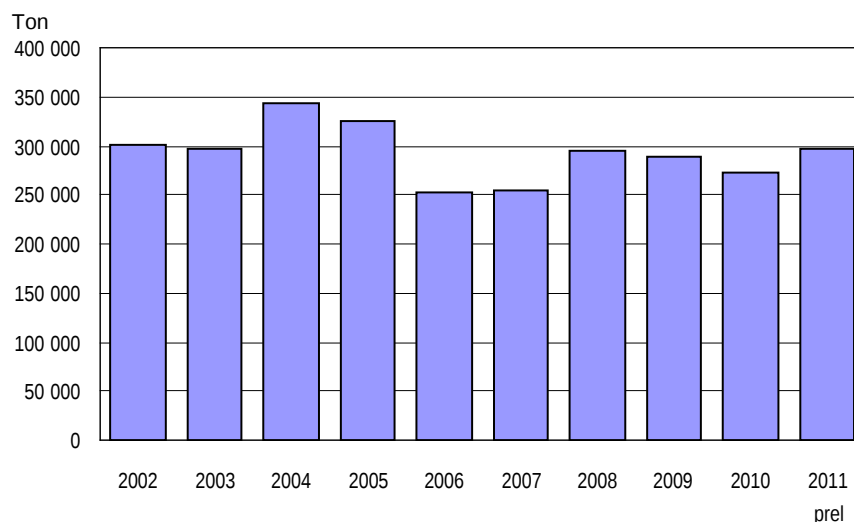
Av figur E framgår att 2008 års hektarskörd är den högsta som noterats under tioårsperioden. Hektarskörden 2011 når nästan upp till samma nivå och överstiger genomsnittet för de fem föregående åren.

Figur E. Potatis för stärkelse. Hektarskördar 2002–2011

En minskad areal för 2008, 2009 och 2010 har kompenserats av goda hektarskördar under dessa år, vilket gör att totalskördar inte minskat i lika stor utsträckning som annars varit fallet. För 2011 samverkar en ökad odlingsareal med en hög hektarskörd till den högre skörden totalt för riket jämfört med föregående år, se figur F.

Figur F. Potatis för stärkelse. Totalskördar 2002–2011

Mest obärgat i sydvästra Sverige och i Norrbottens län

Obärgade arealer för matpotatis beräknas för landet som helhet uppgå till 790 hektar vilket är mer än dubbelt så mycket som föregående år. Cirka 4,0 % av matpotatisarealen beräknas vara obärgad (se tabell 3). De största obärgade arealerna redovisas för Skåne, Västra Götalands och Hallands län, där 220, 170

respektive 100 hektar förblev obärgat och Norrbottens län har 120 hektar obärgat, vilket motsvara uppemot 20 % av potatisarealen i länet. En hög hektarskörd i många län 2011 motverkar dock skördeförlusterna. I resterande län har mellan 10 och 40 hektar matpotatis som förblivit obärgat. Undantaget är Gävleborgs län med endast enstaka hektar rapporteras som obärgade. För några företag har stora delar av potatisarealen fått lämnas obärgad. För potatis för stärkelse beräknas endast 40 hektar eller cirka 0,5 % av arealen vara obärgad. Uppgifterna om obärgade arealer är osäkra som en följd av att förekomsten av att de obärgade arealerna varierar kraftigt mellan olika jordbruksföretag och regioner.

Odlingsbetingelser

Snön låg kvar länge och vårbruket kom igång sent. Våren och försommaren var varm och på många håll ledde alltför små nederbördsmängden till problem med försommartorka. Sommartorkan ledde till dålig knölsättning på många håll med få knölar per stånd. Även juni och juli bjöd på temperaturer över det normala i stora delar av landet. Spridda regnskurar medförde att vissa lokaler hade goda tillväxtbetingelser medan odlingarna i andra närbelägna områden drabbades av torka. Under sensommaren och hösten kom stora regnmängder, särskilt i de sydvästra och norra delarna av landet. När det var dags att påbörja skörden kom stora regnmängder som försvårade och försenade upptagningen. Kvävningsskador rapporteras förekomma, speciellt i svackor på fälten. Skörden var inte helt avslutad i slutet av november.

Skördens kvalitet

Jordbrukarna gjorde i matpotatisundersökningen en bedömning om huruvida olika kvalitetsegenskaper förekom i större utsträckning än normalt. För 2011 års skörd uppgav 27 % av brukarna att rötskador förekom i större utsträckning än normalt, en ökning med 8 procentenheter jämfört med föregående år. Uppemot 16 % av brukarna angav att små knölar förekom i större utsträckning än normalt, men det var en minskning gentemot föregående år med 13 procentenheter. Stora knölar och kvävningsskador rapporterades förekomma i större utsträckning än föregående år, en ökning med 9 respektive 7 procentenheter.

Jordbrukarna gjorde en bedömning om bortsorteringen var större än normalt. På riksnivå angav 38 % att bortsorteringen inte var större än normalt medan 34 % ansåg att så var fallet. Det är en ökning av dem som ansåg att bortsorteringen var större än normalt med 10 procentenheter jämfört med föregående år. Återstående, 27 % av odlarna, hade ingen uppfattning då de t.ex. sålde potatisen utan sortering eller inte börjat sortera potatisen ännu. Uppgifterna om bedömda kvalitetsegenskaper kan ses som kompletterande information till de standardtal för bortsortering som används vid beräkningen av den reducerade skördens storlek. Resultaten redovisas utförligare i dokumentet "Beskrivning av statistiken".

I undersökningen om potatis för stärkelse gjordes endast en bedömning om rötskadade knölar förekom i större utsträckning än normalt. Där angav 72 % av odlarna att rötskadade knölar inte förekom i större utsträckning än normalt, 21 % angav att det fanns mer rötskadade knölar än normalt (en ökning med 16 procentenheter jämfört med 2010) och 6 % angav "vet ej".

I potatisundersökningarna görs en korrigering av den totala hektarsköörden för bortsortering och småfallande med hjälp av standardtal. För matpotatis beräknades standardtalet för bortsortering av småfallande, gröna och rötskadade m.m. på riksnivå till 9,5 %. För potatis för stärkelse, där endast rötskadade knölar bortsorteras, beräknades standardtalet till 0,4 %. Under 2011 rapporteras att bortsorteringen är större än normalt för många odlare, vilket gör att nedräkningen av skörden på grund av ökad bortsortering kan vara för liten i år. Några odlare rapporterar även att den bärgade skörden inte är lagringsduglig utan man har fått köra ut partier som ruttnat efter inlagring. Den här statistiken tar inte hänsyn

till sådana lagringsförluster utan skörden beräknas för den bärgade skörden före inlagring.

Kommentarer till tabellerna

Redovisning görs för län, produktionsområden och hela riket. I tabellerna redovisas antal jordbruksföretag som utgör underlag för beräkningarna, bärgad skörd per hektar, medelfel för hektarskörd, grödareal, total skörd samt medelfel för den totala skörden. Slutliga resultat för riket för de närmast föregående åren redovisas också som jämförelse.

För att undvika redovisning av alltför osäkra resultat krävs att redovisad hektarskörd för länet grundar sig på uppgifter från minst 20 jordbruksföretag. Vid färre antal företag ersätts skördeuppgiften i tabellen med två prickar (..). När inga observationer finns att redovisa markeras detta med ett streck (-).

Tabeller

Teckenförklaring

Explanation of symbols

–	Noll	Zero
..	Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges	Data not available or too unreliable to be presented
.	Uppgift kan inte förekomma	Not applicable

1. Matpotatis. Preliminära resultat 2011**Hektarskörd, areal och totalskörd**

1. Table potatoes. Preliminary results 2011

Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal undersök- ta företag ¹⁾	Hektar- skörd tot, kg/ha	Hektar- skörd red, kg/ha ²⁾	Medel- fel, %	Areal, hektar	Total skörd, ton ²⁾	Medel- fel, %
Län							
Stockholms	6	..	..	..	130	..	..
Uppsala	16	..	..	..	260	..	..
Södermanlands	3	..	..	..	90	..	..
Östergötlands	63	39 800	36 100	1,3	1 810	65 500	1,3
Jönköpings	11	..	..	..	210	..	..
Kronobergs	9	..	..	..	80	..	..
Kalmar	17	..	..	..	500	..	..
Gotlands	30	30 770	28 320	3,9	910	25 900	3,9
Blekinge	12	..	..	..	130	..	..
Skåne	278	32 760	30 710	1,1	7 280	223 500	1,1
Hallands	72	35 260	32 670	2,3	2 030	66 400	2,3
Västra Götalands	97	30 940	28 030	1,9	2 880	80 800	1,9
Värmlands	27	25 600	22 990	5,8	480	10 900	5,8
Örebro	27	34 840	31 730	1,6	570	18 100	1,6
Västmanlands	1	..	..	..	50	..	..
Dalarnas	60	32 490	28 430	1,5	1 000	28 300	1,5
Gävleborgs	30	19 070	16 750	1,9	260	4 400	1,9
Västernorrlands	21	21 080	18 350	11,4	160	3 000	11,4
Jämtlands	12	..	..	..	150	..	..
Västerbottens	40	23 390	18 740	2,9	390	7 400	2,9
Norrbottens	36	16 370	13 250	1,8	620	8 100	1,8
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	204	35 010	32 720	1,3	5 460	178 600	1,3
Götalands mellanbygder	185	31 340	29 270	1,2	5 010	146 700	1,2
Götalands norra slättbygder	132	35 160	31 880	1,2	4 210	134 300	1,2
Svealands slättbygder	67	29 490	26 630	2,3	1 340	35 600	2,3
Götalands skogsbygder	61	27 620	25 090	3,7	1 060	26 500	3,7
Mell Sveriges skogsbygder	54	29 070	25 680	2,9	870	22 300	2,9
Nedre Norrland	87	26 700	23 280	2,8	1 020	23 700	2,8
Övre Norrland	78	19 180	15 450	1,4	1 030	15 900	1,4
Hela Riket³⁾							
2011	868	31 730	29 070	0,6	19 990	581 000	0,6
2010	815	29 880	27 360	0,7	19 840	542 900	0,7
2009	910	31 450	28 850	0,7	19 710	568 500	0,7
2008	886	31 200	28 490	0,7	19 590	558 200	0,7
2007	974	28 850	26 300	0,8	20 330	534 700	0,8
2006	1 023	28 430	25 990	0,7	20 210	525 300	0,7
Genomsnitt 2006–2010	.	29 960	27 400	.	19 940	545 900	.

1) Antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna. Där antalet understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för små (<35 mm), rötskadade eller grönfärgade knölar.

3) För åren 2006–2010 redovisas de slutliga resultaten.

2. Potatis för stärkelse. Preliminära resultat 2011**Hektarskörd, areal och totalskörd**

2. Potatoes for processing of starch. Preliminary results 2011

Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal undersökta företag ¹⁾	Hektarskörd, kg/ha	Hektarskörd red, kg/ha ²⁾	Medelfel, %	Areal, hektar	Total skörd, ton ²⁾	Medelfel, %
Län							
Kalmar	26	41 110	40 940	1,1	760	31 000	1,1
Blekinge	39	37 960	37 800	2,9	2 430	91 700	2,9
Skåne	95	40 030	39 780	1,3	4 250	169 300	1,3
Övriga	7	..	..	..	170	..	..
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	17	..	..	..	760	..	..
Götalands mellanbygder	129	39 260	39 100	1,4	6 010	234 800	1,4
Götalands norra slättbygder	5	..	..	..	100	..	..
Svealands slättbygder	-	-	-	-	0	..	..
Götalands skogsbygder	15	..	..	..	700	..	..
Mell Sveriges skogsbygder	-	-	-	-	20	..	..
Nedre Norrland	-	-	-	-	0	..	..
Övre Norrland	1	..	..	..	20	..	..
Hela Riket³⁾							
2011	167	39 280	39 130	1,2	7 600	297 400	1,2
2010	153	37 290	37 140	1,2	7 360	273 400	1,2
2009	157	40 060	39 900	1,4	7 250	289 400	1,4
2008	159	40 610	40 440	1,2	7 290	295 000	1,2
2007	169	31 790	31 660	2,3	8 030	254 300	2,3
2006	162	31 820	31 690	1,9	7 970	252 500	1,9
Genomsnitt 2006–2010	.	36 310	36 170	.	7 580	272 900	.

1) Antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna. Där antalet understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för rötskadade knölar.

3) För åren 2006–2010 redovisas de slutliga resultaten.

3. Potatis. Obärgad areal. Preliminära resultat 2011

Hektar och % av grödarealen

3. Potatoes. Area not harvested. Preliminary results 2011
Hectares and % of the cultivated area

Område	Matpotatis		Potatis för stärkelse	
	Obärgad areal		Obärgad areal	
	Hektar	%	Hektar	%
Län				
Stockholms	..	..	-	-
Uppsala	..	..	-	-
Södermanlands	..	..	..	..
Östergötlands	30	1,4	..	..
Jönköpings	..	..	..	..
Kronobergs	..	..	..	..
Kalmar	..	..	10	0,7
Gotlands	20	2,6	..	..
Blekinge	..	..	10	0,3
Skåne	220	3,0	20	0,5
Hallands	100	5,0	..	..
Västra Götalands	170	5,8	..	..
Värmlands	30	6,9	..	..
Örebro	20	4,2	..	..
Västmanlands	..	..	-	-
Dalarnas	20	2,2	..	..
Gävleborgs	0	1,5	..	..
Västernorrlands	10	4,2	..	..
Jämtlands	..	..	-	-
Västerbottens	20	4,4	..	..
Norrbottens	120	19,5	-	-
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	250	4,6	..	..
Götalands mellanbygder	90	1,7	30	0,5
Götalands norra slättbygder	150	3,6	..	..
Svealands slättbygder	60	4,7	..	..
Götalands skogsbygder	60	5,5	..	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	40	4,1	..	..
Nedre Norrland	20	1,9	..	..
Övre Norrland	140	13,4	..	..
Hela Riket ¹⁾				
2011	790	4,0	40	0,5
2010	360	1,8	10	0,1
2009	340	1,7	30	0,5
2008	320	1,6	10	0,2
2007	960	4,7	890	11,0
2006	280	1,4	170	2,2

Anm. Där antalet företag i bearbetningen understiger 20 utelämnas resultaten (..).

1) För åren 2006–2010 redovisas de slutliga resultaten.

Fakta om statistiken

Sedan lång tid tillbaka har i Sverige varje år uppskattningar av skördar inom jordbruket redovisats. Skördeuppskattningar enligt den s.k. objektiva metoden infördes i början av 1960-talet, genomfördes av SCB och utformades då främst för skördeskadestyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Det statliga skördeskadestyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av Lantbrukarnas riksförbund (LRF). När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten att ha ett övergripande ansvar för skördeskador av naturkatastrofkaraktär. Under andra hälften av 1990-talet förändrades undersökningsmetoderna och den s.k. objektiva metoden med provtagningar i fält används inte längre. För potatis baseras skördestatistiken fr.o.m. 1999 på uppgifter som insamlas direkt ifrån lantbrukarna.

Detta omfattar statistiken

Definitioner och förklaringar

Den **population**, som den preliminära skördestatistiken ska belysa, utgörs av jordbruksföretag med odling av matpotatis respektive potatis för stärkelse under 2011. Skördestatistiken baseras på urvalsundersökningar med jordbruksföretag som undersökningsenheter. Med **jordbruksföretag** avses en inom jordbruk, husdjursskötsel eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

Grödarealerna är hämtade från den preliminära statistiken om åkerarealens användning som grundar sig på uppgifter från Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd.

Skörd av potatis redovisas dels för matpotatis och dels för potatis för stärkelse. Till **matpotatis** räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även industripotatis för tillverkning av t.ex. mos, chips, pommes frites och för leverans till skallerier samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatissorter. I **potatis för stärkelse** ingår även utsädesodlingar.

Den **totala hektarskörden** som är en bruttoskörd tas fram som kvoten mellan den skattade totalskörden (brutto) och den skattade arealen i redovisningsgruppen.

Den **reducerade hektarskörden** erhålls därefter genom att korrigera den totala hektarskörden för bortsortering och småfallande med hjälp av standardtal. Standardtalen baseras på uppgifter från 1987–1998 års objektiva skördeuppskattningar på produktionsområdesnivå och för riket. För matpotatis beräknades standardtalet för bortsortering av småfallande, gröna och rötskadade m.m. på riksnivå till 9,5 %. För potatis för stärkelse, där endast rötskadade knölar bortsorteras, beräknades standardtalet till 0,4 %. För färskpotatis görs ingen korrigering för bortsortering.

När hektarskördarna beräknas ingår eventuell obärgad areal och osatta vändtegar i skattningen. Stora obärgade arealer sänker den skattade hektarskörden. Ingen beräkning av hektarskörd för skördad areal görs.

Totalskörden (netto), som är den redovisade, beräknas sedan genom att den reducerade hektarskörden multipliceras med de publicerade preliminära arealuppgifterna.

Undersökningen om skörd av potatis ingår i Sveriges officiella statistik. Resultaten utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv vid planering inom

områdena jordbruk och miljö. Resultaten används också för rapportering till EU enligt bindande förordningar.

Så görs statistiken

Skördeskattningarna av potatis 2011 baseras på uppgifter från ett urval av odlare. I de preliminära skördeskattningarna för år 2011 har uppgifter från 868 av 1 113 utvalda matpotatisodlare respektive uppgifter från 167 av 188 utvalda odlare av stärkelsepotatis ingått i beräkningarna.

Som urvalsram används Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd avseende 2011. Registret innehåller gröduppgifter som lämnats av de lantbrukare som ansökt om stöd. Jordbrukare som ansöker om arealbaserade stöd ska redovisa hela åkerarealen uppdelad på grödor.

Urvalet för matpotatis är stratifierat efter produktionsområde och gårdarnas odlingsareal, totalt 21 strata. Urvalet för potatis för stärkelse är stratifierat efter odlingsområde och gårdarnas odlingsareal, totalt 10 strata. Uttagning av odlare görs med hjälp av ett obundet slumpmässigt urval inom varje stratum. Bortfall hanteras med rak uppräknings inom strata.

Uppgiftsinsamlingen sker genom att jordbrukarna lämnar sina skördeuppgifter via internet eller via telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare.

För matpotatis insamlades uppgifter om:

- Skördad kvantitet av färskpotatis, främst sorterna Arielle, Arrow, Early Puritan, Maria, Maris Bard, Princess, Rocket, och Solist.
- Skördad kvantitet av matpotatis.
- Kvalitetsegenskaper, en bedömning om vissa angivna egenskaper förekom i större utsträckning än normalt.
- Areal vändteg.
- Obärgad areal av matpotatis.
- därav ekologisk odling.

För potatis för stärkelse insamlades uppgifter om:

- Skördad kvantitet av potatis för stärkelse.
- Kvalitetsegenskaper, en bedömning om rötskadade knölar förekom i större utsträckning än normalt.
- Areal vändteg.
- Obärgad areal av potatis för stärkelse.

Med ledning av varje företags areal, som ingår i uppgiftsinsamlingen, framräknas företagets hektarskörd. Arealuppgifterna är i regel desamma som lantbrukaren redovisat i sin SAM-ansökan tidigare under året.

Statistikens tillförlitlighet

För att belysa den osäkerhet som finns i resultaten på grund av att beräkningarna grundar sig på uppgifter från ett urval av företag redovisas i tabellerna relativa medelfel för de skattade hektarskördarna och totalskördarna. I medelfelet inkluderas även effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom bortfallsfel eller mätfel.

Bortfall

Andelen bortfall i årets preliminära beräkning för matpotatis är 7,9 % (88 undersökningsenheter), därav är 0,1 % (1 undersökningsenheter) partiella bortfall. För potatis för stärkelse är andelen bortfall 3,2 % (6 undersökningsenheter).

Medelfel

Medelfelet anges i % av den skattade skörden. Med hjälp av medelfelet kan ett konfidensintervall beräknas. För t.ex. en skattad hektarskörd för potatis på 30 000 kg/ha och ett medelfel på 1,0 % (dvs. 300 kg/ha) kan man med liten felrisk (5 %) säga att intervallet $30\,000 \pm 2 \times 300$ (dvs. 29 400 – 30 600 kg/ha) omfattar den verkliga hektarskörd.

Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd betraktas i detta sammanhang som totalregister för grödarealer, vilket innebär att de procentuella medelfelen för hektar- och totalskörd blir identiska.

Övertäckning och undertäckning

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället sker förändringar i företagsbeståndet. Nystartade företag utgör undertäckning och företag som upphört eller inte odlar potatis utgör övertäckning. Från och med 2001 års undersökning används årets aktuella uppgifter om lantbruksföretag och arealer som underlag för urvalet. Detta medför att undertäckningen minskats till en marginell nivå. Övertäckningen beräknas i 2011 års preliminära statistik till 14,1 % (157 undersökningsenheter) för matpotatis och 8,0 % (15 undersökningsenheter) för stärkelsepotatis. I övertäckningen inkluderas företag som visar sig ha potatisodlingen utarrenderad, vilket just för matpotatis är tämligen vanligt.

Bearbetning

Uppgifterna granskas vid SCB. I samband med detta görs manuella och maskinella kontroller. Särskild granskning görs t.ex. när låga respektive höga hektarskördar redovisats. Vid behov tas förnyad kontakt med uppgiftslämnarna. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

Bra att veta**Från provtagning till uppgifter från jordbrukarna**

Under mer än 35 år utgjorde de objektiva skördeuppskattningarna med provtagningar grunden för beräkning av skörden av spannmål och potatis. Sedan 1999 samlas uppgifter om potatis in direkt ifrån jordbrukarna. Skillnader mellan metoderna gör att jämförelser med åren före 1999 och resultaten för senare år är svåra att göra. Detta beskrivs närmare i dokumentet "Beskrivning av statistiken". En länk till dokumentet finns nedan.

Annan statistik

Preliminära uppgifter om jordbruksmarkens användning 2011 har redovisats i Statistiska meddelanden JO 10 SM 1102.

Med skördestatistiken för en lång följd av år som underlag beräknar SCB normskördar. Med normskördar menas den skörd som man kan förvänta sig under normala väderbetingelser. Resultaten redovisas i juni varje år i Statistiskt meddelande, senast JO 15 SM 1101. Redovisning sker för skördeområden, län, produktionsområden och riket.

Elektronisk publicering

Detta Statistiska meddelande finns kostnadsfritt åtkomligt på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under Statistik och på SCB:s webbplats www.scb.se under Jord- och skogsbruk, fiske. De som kostnadsfritt önskar erhålla Statistiska meddelanden med jordbruksstatistik i pdf-format per e-post, kan anmäla det till statistik@jordbruksverket.se.

Beskrivning av statistiken

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i:

[Beskrivning av statistiken](#) för skörd av potatis 2011. Detta dokument finns tillgängligt på SCB:s och Jordbruksverkets webbplatser.

In English

Summary

Production of potatoes in 2011, preliminary results

This report provides the preliminary results of 2011 for the yield per hectare and total production of potatoes. The results are presented for counties, production areas and for the whole country.

The results are presented for table potatoes and potatoes for processing of starch. For the whole country, the yield per hectare for table potatoes is estimated at 29 070 kg and the total production is estimated at 581 000 tonnes. The corresponding figures for potatoes for processing of starch are 39 130 kg and 297 400 tonnes, respectively.

The results for 2011 were based on a survey with a sample of 1 113 holdings for table potatoes and a sample of 188 holdings for potatoes for processing starch.

The tables show the number of observations, the total and reduced yields per hectare in kg and total production in metric tonnes. Standard errors are also presented. Unharvested areas are shown in a separate table. As for the reduced yield, the yield per hectare is reduced for small, blighted and green potatoes etc. for table potatoes. The reduction for potatoes for processing of starch is made only for blighted potatoes. These reductions are made with standard values.

When calculating the yields unharvested areas is taken into account, which lower the yield per hectare and owing to that also lower the production. The unharvested areas vary between years depending on the conditions during the growing season. The calculation of total production is based on the reduced yields and areas based on preliminary statistics from the administrative database for agricultural subsidies.

Since 1960, Statistics Sweden has produced statistics for potatoes using an objective method based on probability sampling and physical measurements with samples taken from the fields. The method was changed 1999 on to getting information directly from a sample of farmers. Starting 2006 the farmers can use internet as a tool for data delivery concerning potato production to Statistics Sweden.

List of tables

Explanation of symbols	9
1. Table potatoes. Preliminary results 2011	10
2. Potatoes for processing of starch. Preliminary results 2011	11
3. Potatoes. Area not harvested. Preliminary results 2011	12

List of terms

Antal företag	Number of holdings
Areal	Area
Färskpotatis	New potatoes
Hektarskörd	Yield per hectare
Hela riket	The whole country
Län	County
Matpotatis	Table potatoes
Medelfel	Standard error
Obärgad areal	Area not harvested
Potatis för stärkelse	Potatoes for processing of starch
Produktionsområde	Production area
Rötskadade	Blighted tubers
Småfallande	Small tubers
Standardtal	Standard value
Total skörd	Total production